

Sandsynlighedsregning

12. forelæsning

Bo Friis Nielsen

Matematik og Computer Science
Danmarks Tekniske Universitet
2800 Kgs. Lyngby – Danmark
Email: bfn@imm.dtu.dk

Bivariat NF - en lille forhistorie

- givet X med $f_X(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}}e^{-\frac{1}{2}x^2}$
- Vi indfører en stokastisk variabel Y der for givet $X = x$ har
 - ◊ $E(Y|X = x) = \rho x$, hvor $-1 < \rho < 1$
 - ◊ $Var(Y|X = x) = 1 - \rho^2$
 - ★ Y givet $X = x$ normalfordelt.

$$f_Y(y|X = x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}\sqrt{1-\rho^2}}e^{-\frac{1}{2}\frac{(y-\rho x)^2}{1-\rho^2}}$$

Dagens nye emner afsnit 6.5

- Den bivariate normalfordeling

$$f(x, y) = \frac{1}{2\pi\sqrt{1-\rho^2}}e^{-\frac{x^2-2\rho xy+y^2}{2(1-\rho^2)}}$$

$$Y = \rho X + \sqrt{1-\rho^2}Z, \quad X, Z \text{ uafhængige standard NF}$$

- $V = \mu_V + \sigma_V X$, $W = \mu_W + \sigma_W Y$ er bivariat normalfordelt med $E(V) = \mu_V$, $E(W) = \mu_W$, $Var(V) = \sigma_V^2$, $Var(W) = \sigma_W^2$, samt $Cov(V, W) = \rho\sigma_V\sigma_W$.

$$V = \sum_i a_i Z_i, \quad W = \sum_i b_i Z_i \text{ med } Z_i \sim \text{normal}(\mu_i, \sigma_i^2) \text{ uafhængige}$$

$$\Rightarrow V \sim \text{normal}\left(\sum a_i \mu_i, \sum a_i^2 \sigma_i^2\right), W \sim \text{normal}\left(\sum b_i \mu_i, \sum b_i^2 \sigma_i^2\right), \\ Cov(V, W) = \sum_i a_i b_i \sigma_i^2 \quad (V, W) \text{ bivariat normalfordelte}$$

forhistorie fortsat

- Den simultane fordeling $f(x, y)$

$$f(x, y) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}}e^{-\frac{1}{2}x^2} \frac{1}{\sqrt{2\pi}\sqrt{1-\rho^2}}e^{-\frac{1}{2}\frac{(y-\rho x)^2}{1-\rho^2}} \\ = \frac{1}{2\pi\sqrt{1-\rho^2}}e^{-\frac{1}{2}\frac{x^2-2\rho xy+y^2}{1-\rho^2}}$$

- Udtrykket er symmetrisk i x og y så Y er også standard normal fordelt.

Et kapitel til i forhistorien

- Vi betragter nu $Z = \frac{Y - \rho X}{\sqrt{1 - \rho^2}}$, og får
- $E(Z) = 0$
- $E(Z^2) = E\left(\frac{Y^2 + \rho^2 X^2 - 2\rho XY}{1 - \rho^2}\right)$.
- $E(X^2) = E(Y^2) = 1$
- $E(XY) = E_X(E_Y(XY|X)) = E_X(\rho X^2) = \rho$
- Alt i alt: $E(Z^2) = 1$.

På en passende normeret skala beskriver X og Y vægten af henholdsvis mørbraden og svinekammen hos slagtesvin. Man kan antage, at vægtene kan beskrives ved en standardiseret bivariat normalfordeling med korrelationskoefficient $\rho = \frac{3}{5}$.

Spørgsmål 1

Bestem andelen af slagtesvin, hvor summen af de normerede vægte overstiger 1.

- 1 ☐ $1 - \Phi\left(\sqrt{\frac{5}{16}}\right)$
- 2 ☐ $1 - \Phi\left(\frac{1}{2}\right)^2$
- 3 ☐ $1 - \Phi\left(\frac{1}{\sqrt{2}}\right)$
- 4 ☐ $1 - \Phi(1)$
- 5 ☐ $1 - \Phi\left(\sqrt{\frac{7}{8}}\right)$
- 6 ☐ Ved ikke

Slut på forhistorie

Fordelingen af (X, Z) ? $P(X \in dx, Z \in dz) = g(x, z)dx dz$

Vi finder - noget heuristisk -

$$\begin{aligned} f(x, y) dx dy &= f(x, \rho x + \sqrt{1 - \rho^2} z) dx dy \\ dx dy &= dx \left(\rho(x + dx) + \sqrt{1 - \rho^2}(z + dz) - (\rho x + \sqrt{1 - \rho^2} z) \right) \\ &\cong \sqrt{1 - \rho^2} dx dz \\ g(x, z) dx dz &= f(x, y) dx dy = f\left(x, \rho x + \sqrt{1 - \rho^2} z\right) dx \sqrt{1 - \rho^2} dz \\ &= \frac{1}{2\pi\sqrt{1 - \rho^2}} e^{-\frac{1}{2} \frac{x^2 - 2\rho x(\rho x + \sqrt{1 - \rho^2} z) + (\rho x + \sqrt{1 - \rho^2} z)^2}{1 - \rho^2}} dx \sqrt{1 - \rho^2} dz \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{1}{2} x^2} \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{1}{2} z^2} dx dz \end{aligned}$$

- så X og Z er uafhængige standard normalfordelte
- og vi kan skrive $Y = \rho X + \sqrt{1 - \rho^2} Z$

Standardiseret bivariat normal fordeling

- Samtidig fordeling af to ikke-uafhængige (korrelerede størrelser)
 - ◊ Højde og vægt af mennesker
 - ◊ En lang række biologiske og tekniske målinger
- For to standardiserede normalfordelte variable finder vi

$$f(x, y) = \frac{1}{2\pi\sqrt{1 - \rho^2}} e^{-\frac{x^2 - 2\rho xy + y^2}{2(1 - \rho^2)}}$$

- Hvis X og Y er standardiseret bivariat normalfordelt med korellation ρ , kan vi skrive Y som

$$Y = \rho X + \sqrt{1 - \rho^2} Z$$

- hvor X og Z er uafhængige standardiserede normalfordelte variable

Generel bivariat normalfordeling

- U og V er bivariat normalfordelt hvis (X, Y) med

$$X = \frac{U - \mu_u}{\sigma_U}, \quad Y = \frac{V - \mu_V}{\sigma_V}$$

- er standardiseret bivariat normalfordelt

Betinget tæthed

$$f_X(x|Y=y) = \frac{f(x,y)}{f_Y(y)} = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \frac{1}{\sqrt{1-\rho^2}} e^{-\frac{1}{2} \frac{(x-\rho y)^2}{1-\rho^2}}$$

- De betingede tætheder i normalfordelingen er igen normale

Fædre og sønners højder

- Baseret på 1078 par af engelske mænd og deres (voksne) sønner har man fundet, at den simultane fordeling af højderne kan beskrives ved en bivariat normalfordeling.
- Lad U være en faders højde, og V være en søns højde. Eksperimentelt vides da, at
- $E(U) = 172,5\text{cm}$, $E(V) = 175\text{cm}$, $SD(U) = SD(V) = 5\text{cm}$ samt $\rho = 0.5$.
- Man ønsker at bestemme den forventede højde af en søn, hvis fader er 185cm.

Generel bivariat normalfordeling

- Vi danner (X, Y) ud fra U og V

$$X = \frac{U - 172,5\text{cm}}{5\text{cm}}, \quad Y = \frac{V - 175\text{cm}}{5\text{cm}}$$

- $U = 185\text{cm} \Leftrightarrow X = 2,5$
- $E(Y|X = 2,5) = 0,5 \cdot 2,5 = 1,25$
- $E(V|U = 185\text{cm}) = 175\text{cm} + 1,25 \cdot 5\text{cm} = 181,25\text{cm}$

Regression towards the mean

Linearkombinationer af uafhængige normalfordelte variable

- $Z_i \in \text{normal}(\mu_i, \sigma_i^2)$ uafhængige

$$V = \sum_i a_i Z_i, \quad W = \sum_i b_i Z_i$$

- Parret V, W er bivariat normalfordelt med

$$\mu_V = \sum_i a_i \mu_i \quad \mu_W = \sum_i b_i \mu_i$$

$$\sigma_V^2 = \sum_i a_i^2 \sigma_i^2 \quad \sigma_W^2 = \sum_i b_i^2 \sigma_i^2$$

$$\text{Cov}(V, W) = \sum_i a_i b_i \sigma_i^2$$

Følgende tabel angiver amerikanske studerendes resultater ved kvalifikationsprøve til college

PSAT score	gennemsnit:1200	SD:100
SAT score	gennemsnit:1300	SD:90
korrelation: 0,6		

Spørgsmål 2

Hvor stor en andel af de studerende, der fik 1000 i PSAT score scorede samtidigt over gennemsnittet i SAT score?

- ☐ 0,9332
- ☐ 0,8413
- ☐ 0,5
- ☐ 0,1587
- ☐ 0,0668
- ☐ Ved ikke

- Vi har $Z_1 \in \text{normal}(3, 4)$ og $Z_2 \in \text{normal}(-1, 9)$.
- Vi danner $V = Z_1 + 2Z_2$ og $W = 2Z_1 - Z_2$.

$$E(V) = 3 + 2 \cdot (-1) = 1 \quad E(W) = 2 \cdot 3 - (-1) = 7$$

$$\text{Var}(V) = 4 + 4 \cdot 9 = 40 \quad \text{Var}(W) = 4 \cdot 4 + 9 = 25$$

$$\text{Cov}(V, W) = 1 \cdot 2 \cdot 4 + 2 \cdot (-1) \cdot 9 = -10$$

$$\text{Corr}(V, W) = \frac{-10}{\sqrt{40}\sqrt{25}} = \frac{-1}{\sqrt{10}}$$

Ukorrelerede variable er uafhængige

- To lineare kombinationer af $V = \sum_i a_i Z_i$ og $W = \sum_i b_i Z_i$ af uafhængige $normal(\mu_i, \sigma_i^2)$ fordelte variable er uafhængige hvis og kun hvis de er ukorrelerede. Det vil sige hvis $\sum_i a_i b_i \sigma_i^2 = 0$
- Med $Z_i \in normal(0, 1)$ $i = 1, 2$ og $V = \frac{Z_1 + Z_2}{\sqrt{2}}$, $W = \frac{Z_1 - Z_2}{\sqrt{2}}$ får vi

$$Cov(V, W) = \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot 1 + \frac{(-1)}{\sqrt{2}} \cdot \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot 1 = 0$$

- dvs. V og W er uafhængige
- Summen og differensen af to standardiserede normalfordelte variable er uafhængige

Den simultane fordeling af mødres og døtres højder kan beskrives ved en bivariat normalfordeling med korrelation 0.5. På passende standardiseret skala gælder for begge enkeltvariable, at middelværdien er 0 og standardafvigelsen er 1.

Spørgsmål 3

Hvad er andelen af døtre, der er over gennemsnitshøjde og samtidigt mindre end deres mødre?

- 1 ☐ $\frac{1}{10}$
- 2 ☐ $\frac{1}{8}$
- 3 ☐ $\frac{1}{6}$
- 4 ☐ $\frac{1}{4}$
- 5 ☐ $\frac{1}{3}$
- 6 ☐ Ved ikke

Eksempel 2 side 457...

- Parret (X, Y) er bivariat standardiseret normalfordelt med korrelation ρ .
- Hvad er sandsynligheden for at punktet ligger i første kvadrant?
- $P(X > 0, Y > 0) = P(X > 0, \rho X + \sqrt{1 - \rho^2} Z > 0) = P\left(X > 0, Z > \frac{-\rho}{\sqrt{1 - \rho^2}} X\right)$

Herefter bruger vi rotationsinvariansen af den bivariate normal fordeling for uafhængige variable

$$\begin{aligned} P(X > 0, Y > 0) &= P\left(X > 0, Z > \frac{-\rho}{\sqrt{1 - \rho^2}} X\right) \\ &= \frac{\frac{\pi}{2} + \text{Arctan}\left(\frac{\rho}{\sqrt{1 - \rho^2}}\right)}{2\pi} \end{aligned}$$

Afsnit 6.5

- Den standardiserede bivariate normalfordeling

$$f(x, y) = \frac{1}{2\pi\sqrt{1 - \rho^2}} e^{-\frac{x^2 - 2\rho xy + y^2}{2(1 - \rho^2)}}$$

$$Y = \rho X + \sqrt{1 - \rho^2} Z, \quad X, Z \text{ uafhængige standard NF}$$

- $V = \mu_V + \sigma_V X$, $W = \mu_W + \sigma_W Y$ er bivariat normalfordelt med $E(V) = \mu_V$, $E(W) = \mu_W$, $Var(V) = \sigma_V^2$, $Var(W) = \sigma_W^2$, samt $Cov(V, W) = \rho\sigma_V\sigma_W$.

$$V = \sum_i a_i Z_i, \quad W = \sum_i b_i Z_i \text{ med } Z_i \sim normal(\mu_i, \sigma_i^2) \text{ uafhængige}$$

$$\begin{aligned} \Rightarrow V &\sim normal\left(\sum a_i \mu_i, \sum a_i^2 \sigma_i^2\right), \quad W \sim normal\left(\sum b_i \mu_i, \sum b_i^2 \sigma_i^2\right), \\ Cov(V, W) &= \sum_i a_i b_i \sigma_i^2 \quad (V, W) \text{ bivariat normalfordelte} \end{aligned}$$